

Sygn. akt III AUa 577/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.) SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2014 r. w Szczecinie

sprawy S. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury pomostowej

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 maja 2013 r. sygn. akt VI U 239/13

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

III AUa 577/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., odmówił ubezpieczonemu S. W. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ ubezpieczony nie wykazał 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji pełnomocnik ubezpieczonego podniósł, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych kierował się wyłącznie treścią ustawy o emeryturach pomostowych, nie uwzględniając, że do czasu wejścia w życie tej ustawy sprawy uprawnień do wcześniejszej emerytury regulowało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Tymczasem od 20 lutego 2002 r. do 31 stycznia 2009 r. ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych i osobą pracującą w takich warunkach pozostał. Nie miały na to wpływu zmiany przepisów, gdyż

okolicość ta ma charakter prawa nabytego. W konsekwencji zaskarżona decyzja narusza zasadę, że prawo nie działa wstecz.

Podnosząc powyższe argumenty składający odwołanie wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i ustalenie, że od dnia 5 lutego 2013 r. ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że S. W. urodził się w dniu (...)

Ubezpieczony składał już wniosek o emeryturę pomostową w dniu 9 stycznia 2012 r., ale decyzją z dnia 20 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, a Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił odwołanie od tej decyzji. Ponadto ubezpieczonemu odmówiono również prawa do emerytury ze względu na nieudowodnienie 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony udowodnił 29 lat, 1 miesiąc i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu staż pracy w warunkach szczególnych do końca 1998 r. w wymiarze 13 lat, 9 miesięcy i 14 dni. S. W. w okresach od 20 lutego 2002 r. do 30 kwietnia 2002 r., od 10 maja 2004 r. do 30 września 2004 r., od 27 maja 2005 r. do 28 lipca 2005 r., od 6 grudnia 2008 r. do 31 stycznia 2009 r. oraz od 9 stycznia 2009 r. do 31 stycznia 2013 r. był zatrudniony jako kierowca samochodu ciężarowego o masie powyżej 3,5 tony, a w ostatnim z wymienionych okresów także jako mechanik samochodu ciężarowego.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za niezasadne.

Sąd I instancji przywołał treść przepisów art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237 poz.1656), określających przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej oraz treść art. 3 tej ustawy, w którym zostało określone czym jest praca w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów wymienionej ustawy. Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej określonych w art. 4 pkt 6 i pkt 2, ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz nie wykazał 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. W załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych nie wymieniono prac kierowców samochodów ciężarowych, a do pracy w tym charakterze zaliczono jedynie prace maszynistów pojazdów trakcyjnych, kierowców autobusów, trolejbusów, motorniczych tramwajów w transporcie publicznym i kierowców pojazdów uprzywilejowanych. Sąd meriti wskazał dalej, że okres zatrudnienia ubezpieczonego przed 1 stycznia 1999 r. był przedmiotem rozstrzygnięcia w decyzji z dnia 20 marca 2012 r., od której oddalono odwołanie wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 września 2012 r., sygn. VI U 499/12 oraz w decyzjach z dnia 21 lutego 2012 r. i 18 lutego 2013 r. od których ubezpieczony się nie odwoływał. Brak jest przy tym jakichkolwiek innych dowodów wskazujących na posiadanie przez ubezpieczonego okresów pracy w warunkach szczególnych ponad te uwzględnione już przez organ rentowy w wymiarze 13 lat, 9 miesięcy i 14 dni. S. W. nie spełnia również warunków do przyznania prawa do emerytury pomostowej określonych w art. 49 pkt 2 w zw. z art. 4 pkt 2 i w art. 39 pkt 3, ponieważ do dnia 1 stycznia 2009 r. (dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych) nie legitymował się żadnym okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Apelację od powyższego wyroku złożył pełnomocnik ubezpieczonego i zarzucił:

1. obrażę art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2006 r. o emeryturach pomostowych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, polegający na uznaniu, że skarżący nie udowodnił co najmniej 15 –

letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, chociaż w szczególności nie uwzględniono okresu od 2 lutego 2002 r. do 31 stycznia 2009 r., kiedy to był zatrudniony jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, które to stanowisko widnieje w załączniku do w/w rozporządzenia, chociaż skarżący do tego czasu nabył takie uprawnienia oraz pominięcie, że po 31 grudnia 2008 r., wykonywał on prace kierowcy przewożącego towary niebezpieczne, co prowadzi do zasadnego poglądu, iż naruszono zasadę, że prawo nie działa wstecz zaś skarżący spełnia warunki do uzyskania emerytury pomostowej;

2. sprzeczność ustaleń Sądu z zebraniem materiałem dowodowym, polegającą na uznaniu, że okres pracy skarżącego, był badany przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. w sprawie VI U 499/12, chociaż okoliczność ta nie była w ogóle rozpoznawana, gdyż w chwili złożenia wniosku o przyznanie emerytury pomostowej skarżący był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, co było jedyną przyczyną oddalenia jego odwołania od odmownej decyzji ZUS.

Wskazując na powyższe zarzuty pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i ustalenie, że S. W. nabył prawo do emerytury pomostowej od dnia 5 lutego 2013 r. i zasądzenie od pozwanego na rzecz skarżącego kosztów postępowania za I i II instancję wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika ubezpieczonego okazała się bezzasadna.

Ponowna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także zarzutów podniesionych w apelacji prowadzi zdaniem Sądu Apelacyjnego do wniosku, iż zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy. Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia Sądu I instancji co do opisanego przezeń stanu faktycznego, jak również podziela ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd ten dokonał również trafnej interpretacji przepisów mających zastosowanie w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do tego świadczenia przysługuje pracownikowi, który spełnił łącznie następujące warunki:

1. urodził się po 31 grudnia 1948 r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
6. po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ustawa o emeryturach pomostowych dopuściła odstępstwa od przesłanki wymienionej w jej art. 4 pkt 6, wskazując w art. 49, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, spełniła warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12, a w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o

których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle treści art. 4 i 49 ustawy, jest więc legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany.

Z treści art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, wynika zatem, że nie spełnia przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy ubezpieczony, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

W rozpoznawanej sprawie nie budzi wątpliwości, że ubezpieczony urodził się po 31 grudnia 1948 roku, ukończył 60 lat, nie pozostaje w zatrudnieniu i posiada co najmniej 25 letni okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W przypadku ubezpieczonego brak jest podstaw do uznania jakiegokolwiek okresu pracy za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca w czasie zatrudnienia pracował wprawdzie jako kierowca samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, ale to stanowisko pracy, jak zasadnie dostrzegł Sąd meriti nie zostało ujęte ani w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych jako prace na stanowiskach w szczególnych warunkach ani w załączniku nr 2 do ustawy jako prace na stanowiskach w szczególnym charakterze.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, a co apelujący pomija, że art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje nabycie prawa do emerytury pomostowej dla osoby, która spośród siedmiu warunków nabycia tego prawa nie spełnia tak jak ubezpieczony jednego z nich, a mianowicie nie pracuje w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze określonym w ustawie o emeryturach pomostowych po dniu 31 grudnia 2008 r. Osoba taka musi jednak mieć wypracowany staż pracy przed dniem 31 grudnia 2008 r. w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze, które za takie uznaje ustawa o emeryturach pomostowych (załączniki nr 1 i 2 do tej ustawy), a nie ustawa o emeryturach i rentach z FUS.

Za słuszne należy więc uznać stanowisko Sądu Okręgowego, że nie zachodziły podstawy do przyznania apelującemu emerytury pomostowej. Niezasadne są zatem zawarte w apelacji twierdzenia, że skarżący powinien uzyskać prawo do emerytury pomostowej, skoro uwzględniono mu 13 lat 9 miesięcy i 14 dni pracy w warunkach szczególnych określonych w załączniku A dział VIII poz. 2 (kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony) do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, skoro wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, nie można traktować jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu obowiązujących aktualnie przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy pomostowej).

W tej sytuacji należy przyjąć, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ wykazane przez ubezpieczonego okresy pracy, nie są okresami pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Nie wystarczy zatem wykazanie na ten dzień wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem konieczne

jest także aby praca ta była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3).

Sąd Apelacyjny nie znajduje jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia, że w przypadku ubezpieczonego została naruszona zasada praw nabytych. Ubezpieczony S. W. nigdy nie nabył prawa do emerytury pomostowej, a zatem nie mógł tego prawa do emerytury utracić. Poruszona przez apelującego problematyka przesłanek do nabycia emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie ma w kontekście zasady praw nabytych znaczenia. Należy bowiem wyjaśnić, że wcześniejsza emerytura przysługuje w tym trybie wyłącznie osobom, które w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (1 stycznia 1999 r.) legitymowały się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Tymczasem ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie posiadał wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych i okoliczność ta nie została przez apelującego podważona. Znalazła zresztą potwierdzenie w dwóch prawomocnych decyzjach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, którymi odmówiono ubezpieczonemu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto zgodnie z treścią art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury nabywa ubezpieczony, który na dzień wejścia w życie tej ustawy spełnił określone w niej warunki stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego, czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Do zupełnie innych stanów faktycznych mają natomiast zastosowanie przepisy ustawy o emeryturach pomostowych, które przewidują prawo do nabycia zupełnie nowego świadczenia i zawierają wymogi wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów tej ustawy. Wyjątkowo przepisy o emeryturach pomostowych pozwalają na odstępstwo od zasady wykonywania nadal pracy w warunkach szczególnych dla osób które legitymują się jedynie stażem pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, ale jedynie wówczas, gdy dotychczasowy okres pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Z kolei warunek legitymowania się na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS jest warunkiem do uzyskania prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. dla osoby, która po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. W przypadku ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. nie wykazał on 15 lat pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem ubezpieczony nie spełnia warunku ustalenia prawa do emerytury pomostowej z art. 4 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych, a zatem już sama ta okoliczność uniemożliwia przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie jest też możliwe przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, skoro dotychczasowe prace wykonywane przez wnioskodawcę jako kierowcy pojazdów ciężarowych o masie całkowitej przekraczającej 3,5 tony, nie były ani pracami w szczególnych warunkach ani w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego jako bezzasadną.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel